עליע קאהאן

א לעבעדיק געזינדל

קינדער־פארלאג באם צ.ק. ל.ק.יו.פ.או.

א מתנה אין נאמען פון

מנחם ברוך חיים פישמאן

אננאַ זאַרעצקי
פּריוואַט - ביבליאָטעק

עליע קאהאנ

א לעבעדיק געזינדל

אין פרעסע ארכיוו

קינדער־פאַרלאַג באַם צ.ק. ל.ק.י.פ.או.
כאַרקאָוו 1937 אָדעס

רעדאַקטאָר — אי. גרינזייד
בעמעלנ פונ קינסטלער ב ע - ש א.
טעכאָנפירער — יא. אָלמאַנ
קאָרעקטאָר — ל. הילער

א לעבעדיק געזינדל

דער טאטע הייסט זיאמע, און די מאמע הייסט זלאטע. אז די קינדער ווילן זינגען, דרייען זיי איבער די נעמען, און עס גייט בא זיי ארויס פונקט פארקערט:

טאטע זיאמע
מאמע זלאטע,
טאטע זלאטע,
מאמע זיאמע.

און די קינדער טראכטן, אז די מאמע וואָלט גאָר געדארפט הייסן זיאמע, וואָרעם זי איז דער גאנצער טאטע אין שטוב. ערשטנס, טראָגט גאָר די מאמע ברילן, און צווייטנס — מוזן זי אלע פאָלגן, אפילע דער טאַטע מוז זי פאָלגן. דער טאטע האָט זיך אין קאָפּ זיין־דערפינדונג. ער ארבעט אין א פאבריק פון שפילעכלעך, וויל ער אויסטראכטן א ליאלקע, וואָס זאָל גיין, ווי א מענטש. אז ער עסט, גיסט זיך בא אים אויס דער זופּ פונעם לעפל, ווייל ער טראכט וועגן זיין ליאלקע. באנאכט רעדט ער פון

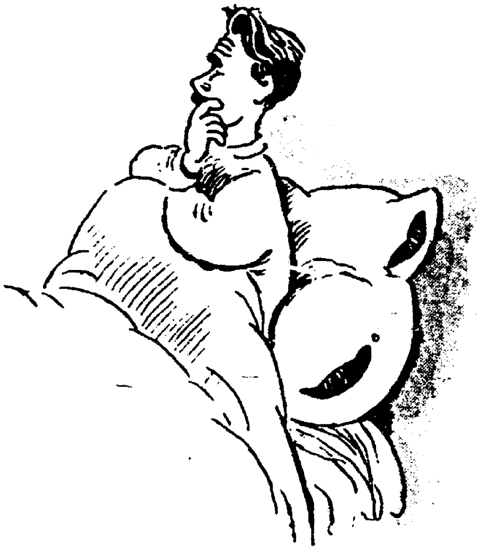

שלאָפ, ווײַל עס כאָלעמט זיכ
אימ זײַנ ליאלקע. אז ער גייט
אהיימ, פארבלאָנדזעט ער אזש
אפ דער צענטער גאס, ווײַל ער
טראכט פונ זײַנ ליאלקע. ער
האָט איינמאָל ארײַנגעשאָטנ
דעמ טאבאק אינ טשײַניק, אונ
די טיי אָנגעשטאָפּט אינ ליול־
קע—ווײַל ער האלט אינ איינ
טראכטנ וועגנ זײַנ ליאלקע.
אזא איז דער טאטע. די האָר האלטנ זיכ ניט בא אימ אפנ
קאָפּ פונ אסאכ טראכטנ. די מאמע זאָגט, אז אויב ער וועט

אזוי טראכטנ נאָכ א פּאָר כאדאָשימ,
וועלנ די געדאנקענ בעמענ שפּארנ
בא אימ פונ די אויערנ, פונ די
פּיאטעס אונ פונ די קעשענעס.

די מאמע וויל ניט, ער זאָל אזוי־
פיל טראכטנ. א פארטראכטער
מענטש קאָנ קיינ שלאָגלער ניט
זײַנ,—זאָגט זי. אסאכ ארבעטער
האָט מענ פּרעמירט צומ ערשטנ
מײַ, אונ דעמ טאטנ ניט, ווײַל קיי־
נער ווייסט ניט, וועגנ וואָס ער
טראכט. וואָלט מענ געוווּסט, אז ער
טראכט וועגנ א גייענדיקער ליאלקע,

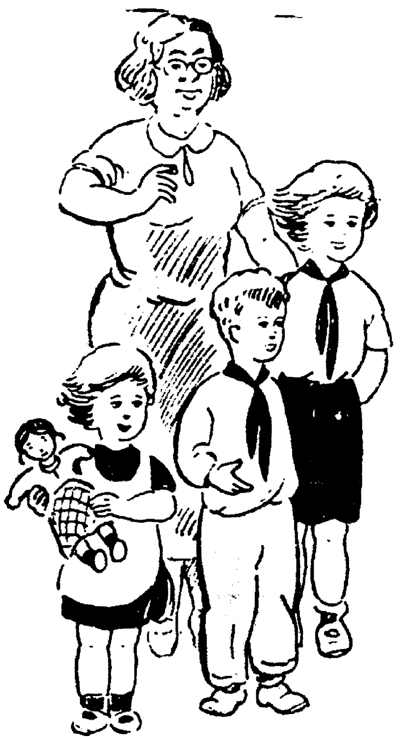

וואָלט מען אים, געוויס, פּרעמירט.
ווייסט אָבער קיינער ניט.

די מאמע האלט שטענדיק אינ איינ רעדנ וועגנ טאטנ:

— אז א מענטש זאָל שטענדיק האלטנ אינ איינ טראכטנ אונ טראכטנ, טראכטנ אונ טראכטנ.

אונ אזוי פארטומלט זי די גאנ־צע שטוב, ווײַל אזוי ריידנדיק וועגנ טראכטנ אונ טראכטנ, דוכט זיכ, אז זי שיסט מיטנ מויל:

— טראכ־טאכ־טאכ, טראכ־טאכ־טאכ.

די מאמע האלט ניט שטארק פונעמ טאטנ דערפאר, ווײַל ער האלט שטענדיק אינ איינ טראכטנ. די עלטערע שוועס־טער ניוניע האלט ניט שטארק פונ דער מאמענ דערפאר, וואָס זי האלט ניט פונ טאטנ. דער מיטעלער ברודער סיאָמע האלט ניט פונ דער עלטערער שוועס־טער דערפאר, וואָס זי האלט ניט שטארק פונ דער מאמענ. ער האלט, אז די מאמע איז גערעכט. דאָס קליינע שוועסטערל מײַע האלט ניט פונ מיטעלנ ברודער דערפאר, ווײַל ער האלט ניט פונ דער

עלטערער שוועסטער. הערט ניט די מאמע, וואָס דער טאטע רעדט; הערט ניט די עלטערע שוועסטער, וואָס די מאמע רעדט; הערט ניט דער מיטעלער ברודער, וואָס די עלטערע שוועסטער רעדט; הערט ניט דאָס קליינע שוועסטערל, וואָס דער מיטעלער ברודער רעדט, פאָלגט ניט די ליאלקע די קליינע שוועסטער מייַעטשקע. מייַעטשקע וויל, אז זי זאָל גיין, די ליאלקע, און די ליאלקע וויל ניט גיין. וויינט זי דערפאר, מייַעטשקע.

זאָגט דער טאטע:

— וויין ניט, מייַעטשקע, איך וועל אינגיכן אויסטראכטן אזא ליאלקע, וואָס וועט גיין, ווי א מענטש, און די אויגן וועט זי עפענען און פארמאכן, און זי וועט זייַן די שענסטע פון אלע ליאלקעס אף דער וועלט, פון אלע ליאלקעס, וואָס זייַנען געווען אין פארשיידענע צייַטן און לענדער.

זאָגט די מאמע:

— דו וועסט פינף פּאָר שיך צערייַסן, איידער דו וועסט מאכן אזא ליאלקע; גיכער וועט זיך דער הימל אוועקלייגן אף דער ערד, איידער דו וועסט מאכן אזא ליאלקע. טאנצט דען א בעזעם, קרייט דען א קאָטשערע, רירט זיך א וואנט? — אָט אזוי וועט זיך רירן דייַן ליאלקע. טראכסט און טראכסט, טראכסט און טראכסט, טראכסט און טראכסט.

זאָגט די עלטערע שוועסטער:

— מאמע, דו האָסט שוין אָנגעהויבן דייַן טראך־טראך־טראך. אז דער טאטע טראכט אזויפיל, וועט ער עס יאָ מאכן.

זאָגט דער מיטעלער ברודער:

— ס'הייבּט זיך שוין אָן! אַז די מאַמע זאָגט, אַז דער טאַטע וועט ניט מאַכן, וועט ער עס ניט מאַכן.

זאָגט די ייִנגערע שוועסטער:

— דער טאַטע וועט יאָ מאַכן, אַז די ליאַלקע זאָל יאָ גיין. איר הערט, איך וויל, אַז די ליאַלקע זאָל גיין, אַז די ליאַלקע זאָל גיין וויל איך. גיין זאָל, וויל איך, די ליאַלקע!

און די ליאַלקע שווײַגט, רירט זיך ניט פון אָרט. פּאָלגט ניט.

און מײַעטשקע וויינט זיך פאַנאַנדער.

נעמט די מאַמע זינגען אַ ליד, אַז מײַעטשקע זאָל ניט וויינען. אַז די מאַמע זינגט, דוכט זיך, אַז אַלע פייגעלעך זינגען. אַז די מאַמע זינגט, ווערט ליכטיק אין אַלע ווינקעלעך. אַז די מאַמע זינגט, ווערן בײַ אַלעמען אויסערגעוויינלעך גוטע הערצער, און די מאַמע קוקט דאַן מיט גוטע אויגן אויפן טאַטן, די גרעסערע שוועסטער — אויף דער מאַמען, דער ברודער — אויף דער שוועסטער, מײַעטשקע — אויפן ברודער, די ליאַלקע — אויף מײַעטשקען.

אַז זי ענדיקט זינגען, זאָגט דער טאַטע צו דער מאַמען:

— דו זינגסט אַזוי גוט, אַז עס כאַפּט אָן בײַם האַרצן. דו וואָלסט געדאַרפט אָנקומען אַהין, וווּ מע זינגט, — אין קאָנסערוואַטאָריע, וואָלט פון דיר אַרויס אַ גרויסע זינגערין, און דאָס גאַנצע לאַנד וואָלט דיך געהערט דורך ראַדיאָ.

זאָגט די מאַמע:

— זיאַמע, דו ביסט אַזוי פאַרטראַכט אין דײַנע ליאַלקעס, אַז דו ווייסט ניט אַפילו ווער דו ביסט. איך קאָן פון שטוב ניט אָפּטרעטן, ווײַל דו ביסט שטענדיק פאַר־

כאָלעמט, און אפ דיר קאָן מען די קינדער ניט לאָזן. שלאָג זיך ארויס פון קאָפּ די ליאלקעס, וועל איך זיך גיין לער־נען זינגען.

נאָר דער טאטע טראכט שוין ווידער און ענטפערט ניט.

זאָגט די מאמע צו דער עלטערער שוועסטער:

— דו מאָלסט אזוי שיין, דו מאָלסט שוין א פּאָר כאדאָ־שים א בילד פון ווינטער און דו ענדיקסט עס אלץ ניט, וואָלסט עס שוין געדאַרפט ענדיקן.

זאָגט די שוועסטער:

— אז שטענדיק הער איך פון דיר נאָר טראכ־טראכ. קעדיי צו מאָלן, דארף זײַן שטיל. איך דארף אָנמאָלן א שטילן שניי און שטילע ביימער. און דאָ איז אזא טומל.

דערנאָך זאָגט די שוועסטער צום מיטעלען ברודער:

— פארוואָס איז בא דיר אלץ אפ „באפרידיקט”, וואָלסט געקאָנט האָבן „גוט”.

זאָגט דער מיטעלער ברודער:

— אז אין שטוב איז טראכ־טראכ־טראכ, א טומל. שווער צו גרייטן די לעקציעס.

זאָגט דער מיטעלער ברודער צו מײַעטשקען:

— פארוואָס וויינסטו קעסיידער? שטענדיק וויינסטו.

ענטפערט מײַעטשקע:

— ווײַל איך וויל, אז די ליאלקע זאָל גיין. אז די ליאלקע זאָל גיין וויל איך!

און עס הייבט זיך ווידער אָן. די מאמע איז אין כּעס אפן טאטן דערפאר, וואָס ער טראכט נאָר וועגן זײַנע

ליאַלקעס; דער טאַטע איז ניט צופרידן מיט דער מאַמען, וואָס זי גייט ניט אין קאָנסערוואַטאָריע לערנען זיך; די מאַמע איז ניט צופרידן מיט דער עלטערער שוועסטער דערפאַר, וואָס זי ענדיקט ניט איר בילד; די עלטערע שוועסטער איז ניט צופרידן מיטן מיטעלען ברודער דערפאַר, וואָס ער לערנט זיך נאָר אַף „באַפרידיקט"; דער מיטעלער ברודער איז ניט צופרידן מיט מײַעטשקען דערפאַר, וואָס זי וויינט אָפט; מײַעטשקע איז ניט צופרידן פון דער ליאַלקע דערפאַר, וואָס זי גייט ניט.

אָבער די שכיינים ווייסן דערפון ניט. אַלע שכיינים פלעגן זאָגן:

— ווי פריילעך ס'איז בא זיאַמען און זלאַטען אין שטוב. ווײַל זיי פלעגן נאָר הערן, ווי זלאַטע זינגט. און אַז זלאַטע נעמט זינגען, פאַרלעשן אַלע שכיינים די פרימוסן, מע הערט אוף האַקן די שפּענער, מע צעעפנט די פענצטער און מע הערט זיך צו.

און דערנאָך זאָגן זיי:

— ס'אַרא ווילער מענטש אָט דער זיאַמע!

— ס'אַרא פײַן קאָל בא דער זלאַטען!

— ס'אַרא שײַן מיידעלע די מײַעטשקע איז!

איינמאָל שטייען אַלע אוף אינדערפרי, זעט מען, אַז אַפן טאַטן איז אַן אַנדער פּאָנעם. גאָר ניט דער טאַטע פון נעכטן און פון אייערנעכטן. ווי אַ נײַע הויט וואָלט אַף אים אויסגעוואַקסן.

ער איז צוגעגאַנגען צו דער מאַמען און זאָגט:

— זלאטע, איך האָב געטראַכט און געטראַכט, און סאָף־קאָלסאָף האָב איך זיך באַטראַכט, אַז איך קאָן גאָרניט צוטראַכטן, האָב איך באַשטימט אופהערן טראַכטן.

אָפּגעזאָגט און שמייכלט.

זיינען בא אלעמען געוואָרן אַזעלכע אומעטיקע פּנעמער, און די מאַמע זלאטע האָט געזאָגט:

— זיאַמע, דו האָסט געטראַכט און געטראַכט, מוזטו זיצן און נאָך טראַכטן. אַז מע טראַכט — מוז מען צוטראַכטן.

און דער מיטעלער ברודער, וואָס האָט אויך געהאַלטן, אַז דער טאַטע וועט גאָרניט צוטראַכטן, האָט אויך געזאָגט:

— טאַטע, טראַכט נאָך אַביסל. דו האָסט אַזויפיל געטראַכט, טאָ טראַכט נאָך א טאָג, נאָך א וואָך. טראַכט, טאַטע, טראַכט.

און מייעטשקע האָט זיך ווידער פאַנאַנדערגעוויינט:

— טראַכט, טאַטע, די ליאַלקע מוז גיין, מוז, מוז, מוז!

— איך קאָן שוין מער ניט טראַכטן, — האָט דער טאַטע געזאָגט, — עס מוז דאָך נעמען א סאָף!

נאָר די מאַמע און אלע קינדער האָבן איצטער דאַפקע געוואָלט, אַז דער טאַטע זאָל טראַכטן. אַזויפיל געטראַכט, דאַרף מען נאָך אַביסל, עפּעס וועט אַרויס, עפּעס מוז אַרויס.

דער טאַטע שמייכלט אַלץ, פירט אַלעמען אַריין צו זיך אין צימער און נעמט אַראָפּ דעם צודעק פון זיין ליאַלקע.

— אַז מע טראַכט, דערטראַכט מען זיך, — זאָגט דער טאַטע. — אַז מע אַרבעט קומט עפּעס אַרויס. אָט איז זי, מיין

גייענדיקע ליאַלקע. קוקט נאָר אָן אַט די שיינהייַט, וואָס איז שענער פון אַלע ליאַלקעס אַף דער וועלט פון אַלע צייַטן און פון אַלע לענ־דער.

ער גיט אַ דריי אָן די ליאַלקע, ווי מע דרייט אָן אַ זייגער, און די ליאַלקע נעמט שטעלן טריט. דערנאָך צעעפנט ער די ליאַלקע — אינעווייניק זייַנען פאַראַן שרויפן, פּרוזשינעס און רעדלעך, אַ גאַנצע מאַשינעריע אינעווייניק. דערנאָך פאַרמאַכט ער זי צוריק, און די ליאַלקע גייט, ווי אַ מענטש.

אַ פרייד איז אין שטוב געוואָרן. און די מאַמע האָט גענומען באַקן לאַטקעס, און מייַעטשקע האָט געמיינט, אַז ס'איז ווידער אַ יאָנטעוו, ווי דער ערשטער מייַ. האָט זי אָנ־געטשעפּעט אַף זיך אַ רויט בענדל. די מאַמע האָט געזונגען, און אַלע שכיינים זייַנען זיך אָנגעלאָפן. מייַעטשקע האָט געמיינט, אַז די ליאַלקע וועט זיך שעמען פאַר די שכיינים גיין, נאָר זי האָט זיך ניט געשעמט, זי איז העלדיש אַרומגע־גאַנגען.

מענטשן זייַנען געקומען פון דער צענטער גאַס אַ קוק טאָן אַף דער ליאַל־קע. דער מיליציאָנער איז אפילע אַראָפּ

פון פֿאָסט, א קוק טאָן אַפֿ דער ליאַלקע. דערנאָך האָט ער גענומען היטן די אָרדע־נונג אין שטוב, עס זאָלן זיך ניט אָנלויפֿן צו פֿיל מענטשן; דערנאָך איז די ליאַלקע ארויס אפֿן גאס, אראָפּ־א־בארג, און קוים וואָס מײַעטשקע האָט זי דעריאָגט. אלע מענטשן אין גאס האָבן זיך אָפּגעשטעלט און געמאכט איר א וועג. ווען זי איז דורך די גאס, האָבן זיך די טראַמווײַען אָפּגע־שטעלט, קעדיי ניט איבערפֿאָרן זי.

און עס האָט זיך גענומען קערן די וועלט מיטן טאַטן. עס זײַנען געקומען כאוויירים פֿון פֿאַב־ריק באַגריסן דעם טאַטן. עס זײַנען געקומען פֿאָטאָגראַפֿן אראָפּנעמען פֿון אים א בילד. דער טאַטע האָט געמוזט

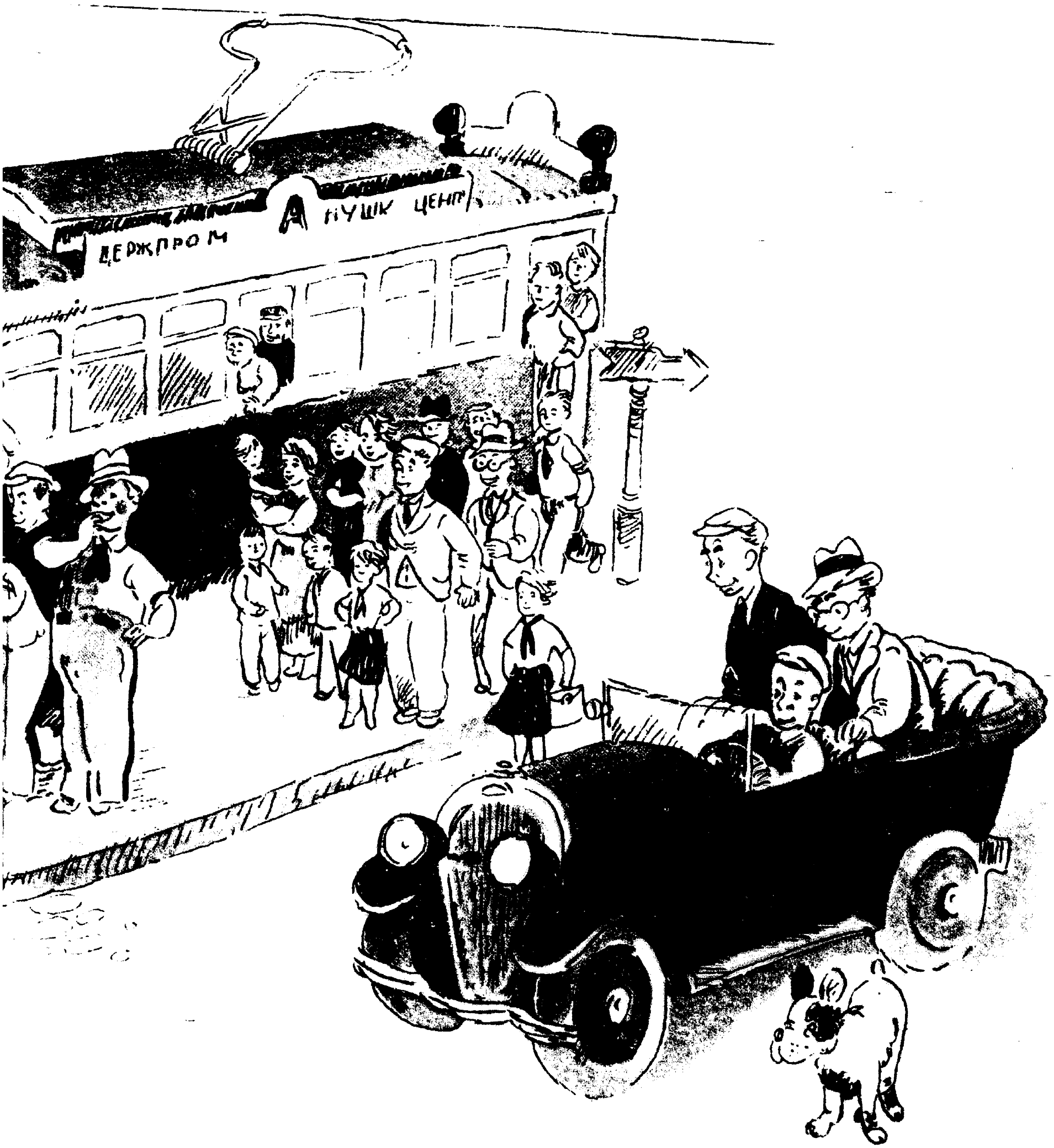
ДЕРЖПРОМ
А
ПУШК ЦЕНТ

А
КІЛЬЦЕВА

גיינ אינ יאָנטעוודיקנ קאָסטיום, ווײַל מע האָט אימ געהאלטנ אינ איינ אראָפנעמענ.

דערנאָכ האָט די פאבריק אײַנגעאָרדנט אינ קלוב אנ אָוונט, ווו מע האָט פרעמירט דעמ טאטנ: מיט אלע לעניִנס ווערק האָט מענ אימ פרעמירט, מיט א פאטעפאָנ אונ מיט נאָכ זיבנ גוטע זאכנ. אונ אינ צײַטונג האָט מענ וועגנ אימ געשריבנ, אז ער האָט אויסגעטראכט א גייענדיקע ליאלקע, אונ אז זײַנ טעכטערל מײַעטשקע שפילט זיכ שוינ מיט אזא ליאלקע, אונ מײַעטשקעס בילד צוזאמענ מיט דער ליאלקע איז אויכ געוועזנ אינ צײַטונג. נאָר ניט אלע שכיי-

נים האָבן געקאָנט אפּן בילד דערקענען, ווער איז דאָ מײַעטשקע, און ווער איז דאָ די ליאַלקע.

און איינמאָל איז געקומען א גאַנצער קינדער־גאָרטן צוזאַמען מיט די לערערקעס א קוק טאָן אפּ דער ליאַלקע. מײַעטשקע האָט זי געוויזן און געזאָגט, אז דער טאַטע וועט מאַכן פאַר אַלע קינדער אַזעלכע ליאַלקעס.

איצט גייט שוין דער טאַטע ניט אַרום פאַרטראַכט, נאָר ער זאָגט, אז אין א כּוידעש אַרום וועט ער ווידער נעמען טראַכטן. ער וויל נאָך — זאָגט ער — צוטראַכטן אַזאַ קליי־נעם אווטאָמאָביל פאַר דער ליאַלקע, זי זאָל קאָנען אַרויס־פאָרן, ווי עס פּאַסט פאַר אַזאַ ליאַלקע.

די מאַמע זאָגט:

— אז דער טאַטע, ווען ער זאָגט עפּעס, וועט ער עס זיכער אויספילן. ער איז גערעכט. ער האָט מיר שטענדיק געזאָגט, איך זאָל גיין זינגען. הײַנט האָט מען מיך אויס־געהערט, האָט מען מיר געזאָגט, אז בא מיר איז זייער א גוטע שטימע. וועל איך זיך טאַקע נעמען לערנען.

די עלטערע שוועסטער זאָגט:

— די מאַמע איז גערעכט. מע דאַרף פאַרענדיקן מײַן בילד וועגן ווינטער.

זי האָט טאַקע פאַרענדיקט. און אפּ אן אויסשטעלונג פון קינדערשע געמעלן האָט זי געקראָגן א פּרעמיע פאַרן בילד.

— די עלטערע שוועסטער איז גערעכט, — זאָגט דער מי־טעלער ברודער, — האָט האָב איך הײַנט אָפּגעגעבן אַריפמע־טיק אפּ „גוט“. מע דאַרף זיך נאָר נעמען, איז שוין אַלץ גוט.

מײַעטשקע זאָגט:

— מער װעל איך שױן ניט װײנען. די ליאַלקע גײט שױן.

די מאַמע האַלט זײער פֿונעם טאַטן. די עלטערע שװעס־
טער פֿאָלגט דער מאַמען. דער מיטעלער ברודער פֿאַר־
שטײט, אַז די שװעסטער װײסט מער פֿאַר אים. די ייִנ־
גערע שװעסטער טשעפּעט זיך ניט צום מיטעלן ברודער.
מײַעטשקע קריגט זיך ניט מיטן ברודער.

די ליאַלקע פֿאָלגט מײַעטשקען.

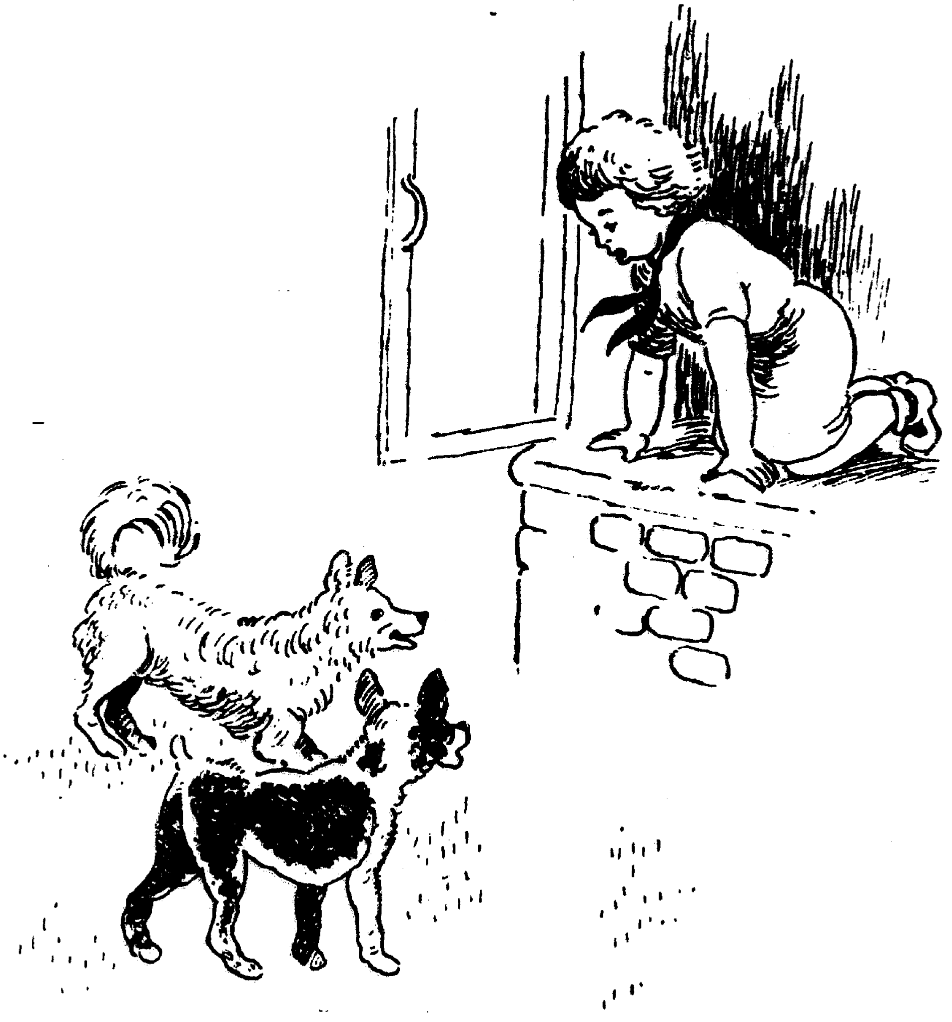

בעטינקע, בעטינקע, בעטינקע!

וואָס ס׳איז פאָרגעקומענ מיט בעטינקענ פאראיאָרנ אינ לאגער, קאָנ מענ דערציילנ אינ פינפ ווערטער: „בעטיע איז געוואָרנ א מענטש”. וויִאזוי דאָס איז אָבער געשענ, ווערט, פארשטייט זיך, אויסקומענ דערציילנ אביסל לענגער.

— בעטיע איז פריִער אויך געווענ א מענטש. מע האָט

אָבער געמיינט, אז אינ בויכ ליגט בא איר א קעצעלע, א הינטעלע אונ א קעלבעלע. וואָרעמ זי פלעגט בילנ, מיאוקענ אונ מעקענ. אונ א מענטש, מעג ער זײַנ דער גרעסטער שטיפער, וויל ער זיכ לערנענ אויכ. אונ בעטיע האָט גאָרניט געוואָלט לערנענ. ווי עס וויל זיכ ניט נעמענ ריצנאייל, אזוי האָט זי ניט געוואָלט לערנענ.

— בעטיע, פארוואָס ווילסטו זיכ ניט לערנענ? — פלעגט מענ פרעגנ בא איר.

— מיא־או, — פלעגט זי ענטפערנ, אונ די מײַז פונ שאפע

פֿלעגן זיך צעלויפֿן. זיי פֿלעגן מיינען, אַז דאָס איז אַן עמעסע קאַץ.

— טאַקע פֿאַרוואָס ווילסטו זיך ניט לערנען?

— האַוו, האַוו, האַוו, — פֿלעגט זי ענטפֿערן, און אַלע הינט אין הויף פֿלעגן נעמען בילן.

מע האָט געזאָגט, אַז זי האָט קיין קאָפּ ניט אויף די פֿליי־צעס, דערפֿאַר וויל זי זיך ניט לערנען. אָבער ס'איז ניט ריכטיק. אַ קאָפּ האָט בעטינקע יאָ, נאָר די עלטערן האָבן בעטינקען צעפּעסטעט. זאָגט נאָר בעטינקע „האַוו" — לאַכט די מאַמע; זאָגט זי נאָר „מיאַו" — קוועלט דער טאַטע. טאַטע און מאַמע, וואָס קוועלט איר אַזוי? דערנאָך וועט בעטינקע מיינען, אַז ס'איז אַ גאַנצע כאָכמע.

קוים וואָס מ'האָט אײַנגערעדט די עלטערן, אַז זיי זאָלן זי לאָזן גיין אין לאַגער. זיי מיינען, אַז בעטינקען דאַרף מען וויקלען אין וואַטע און ציטערן איבער איר.

אַז בעטינקע איז געקומען אין לאַגער, האָט מען זי גלײַך אַוועקגעשטעלט לעם דער פֿאָן. דער אָנפֿירער פֿון לאַגער האָט גאָר ניט געוווּסט, אַז בעטינקע איז דאָס גאָר ניט ווערט. איז בעטינקע זייער געווען צופֿרידן, וואָס דאָ ווייסט מען ניט, אַז זי איז אַזאַ און אַזאַ, אַז גאָרנישט קריכט איר ניט אין קאָפּ. הייסט עס, אַז זי קאָן פֿאַרטומלען די וועלט, הייסט עס.

אָבער די קינדער פֿון דער שול האָבן געוווּסט. און קלאַרע, אויך אַ שילערן פֿון דריטן קלאַס, האָט זיך אײנ־מאָל אָפּגעזאָגט גיין צוזאַמען מיט בעטינקען פֿאַרזעצן רויזן

ארום הויז. בעטינקע, — זאָגט זי, — איז א פוילערקע, זי וועט גאָרנישט אופטאָן. האָט בעטינקע געגומען פארגיסן טרערן. נאָר קלארע איז א גוטע, האָט זי געזאָגט:

— וויין ניט, איך וועל גיין מיט דיר, אויב דו וועסט נאָר ארבעטן.

האָט בעטינקע אָפגעווישט די אויגן און געזאָגט:

— ניין, איך וויין ניט. דאָס רינט בא מיר פון די אויגן.

זיינען זיי אוועק פארזעצן בלומען. זאָגט קלארע:

— נעם אָט דעם רידל און גראָב אופעט אביסל די בייט.

זאָגט בעטינקע:

— האוו, האוו, האוו!

זאָגט קלארע:

— פארוואָס ארבעטסטו גאָרניט?

ענטפערט בעטינקע:

— מיאו!

האָט קלארע אליין צעגראָבן די בייט. ביז בעטינקע האָט בא איר געפרעגט:

— קלארע, פארוואָס וויינסטו?

זאָגט קלארע:

— ניין, דאָס האָב איך זיך פארמאטערט, עס רינט בא מיר דער שוויס, און דו שטייסט ווי א פּאָרעצ.

פרעגט בעטיע:

— וואָס איז עס א פּאָרעצ?

ענטפערט קלארע:

— ווייסט ניט, דארפ מען ניט. אין דעם הויז, ווו מיר

לעבן איצטער, האָט אמאָל געווינט א פּאָרעצ. האָט ער א פינגער אין א גלאָז קאלט וואסער ניט געוואָלט איַינטונקען. גאָרנישט ניט געטאָן, און די פויערים פלעגן ארבעטן אַפּ אים.

בעטינקע האָט געשוויגן. דאן האָט קלארע א פרעג געטאָן:

— פארוואָס ווילסטו ניט ארבעטן און לערנען זיך?

זאָגט בעטיע:

— אלע קאָנען און איך קאָן ניט. פארשטייסט? איך קאָן ניט. פארשטייסט ניט? איך קאָן ניט. נו, איכקאָניט, איכקאָ־ניט, איכקאָניט! — אזוי שנעל האָט זי עס אָפּגעזאָגט.

— ס'קאָן ניט זיַין! — האָט געזאָגט קלארע.

— מיאו! — האָט געענטפערט בעטינקע.

פונדאנען זיַינען זיי אוועק אפן גרויסן אָוונט, אין וועלכן די קינדער אליין האָבן אָנטייל גענומען. איינע א קליי־נינקע, ריוועלע, האָט געזונגען מיט אזא הויכן קאָל, אז מע האָט זיך געוווּנדערט: ווו טוט זיך עס אהין בא אזא קליי־נינקער אזא גרויס קאָל. מאָדנע!

נאָר דעריקער — בעטינקע האָט אפן אָוונט געטאנצט. קיינעם וואָלט ניט איַינגעפאלן אין קאָפּ, אז בעטינקע קאָן אזוי טאנצן. נאָר אפּ בילעטן צו גיין. ס'איז געווען, וואָס צו זען.

— אוי, אוי, אוי!

— איַי, איַי, איַי!

— אך, אך, אך!

אזוי האָבּן די קינדער געשריִען פון די ערטער, און אַלע האָבּן אין דעם טאָג געקליבּן קווייטן אין פעלד, האָט מען זי פארוואָרפן מיט קווייטן. איין בוקעט האָט מען איר געטראָפן אין פּאָנעם, נאָר קיינער האָט פון דעם ניט געלאַכט. ניטאָ וואָס צו לאַכן, קינדער, פון בּעטינקען.

איין קליינִיקײַט — בּעטינקע! אַלע זײַנען געשפּרונגען ארום איר. בּעטינקע, בּעטינקע, בּעטינקע! בּעטינקע — הער, בּעטינקע — הין. לאָז דיך נאָר אָנקוקן, בּעטינקע. עס קערט די וועלט מיט בּעטינקען. אפילע דעם אָנפירער פון לאַגער איז געפעלן געוואָרן ווי זי טאנצט, נאָר פונדעסטוועגן האָט ער אין א פאָר טעג ארום געפרעגט:

— פארוואָס ווילסטו זיך אָבּער, בּעטינקע, ניט לערנען?

קאָנטיק, אז מע האָט אים שוין דערציילט. בּעטינקע האָט ניט געענפערט: „מיאו!" זי איז דאָך א באַלערינע, און ס'איז דאָך ניט געזען געוואָרן, אז באַלערינעס זאָלן מיאוקען און ניט קאָנען האַלטן זיך. אָבּער זי האָט געענטפערט:

— איך קאָן ניט, אַלע קאָנען און איך קאָן ניט.

— ס'קאָן ניט זײַן! — האָט געענטפערט דער אָנפירער פון לאַגער.

— ס'קאָן ניט זײַן! — האָט אויך געזאָגט קלאַרע.

— און פארוואָס קאָנסטו ניט טאנצן? — אזוי האָט זיך א כאַפּ געטאָן בּעטינקע צו קלאַרען. — אַלץ קאָנסטו. בּיסט די גרעסטע קענערקע, און טאנצן קאָנסטו ניט. אהא!

נאָר קלאַרע זאָגט:

— אז מע וויל נאָר, קאָן מען אַלץ דערגרייכן. ווייסט

וואָס? קום מיט מיר, בּעטינקע, אינ וועלדל, קיינער זאָל ניט זעני, מע זאָל ניט לאכנ פונ מיר, וועסטו מיר ווײַזנ, ווי צו טאנצנ.

קיינ שלעכטע איז זי ניט, בּעטינקע. זי האָט געוויזנ. די ערשטע צײַט האָט קלארע געטאנצט ווי א בּער. זייער שווער. אונ דערנאָכ איז אוועק בּעסער. אינ א פּאָר טעג ארום האָט זי שוינ געקאָנט נישקאָשעדיק טאנצנ.

דאנ האָט ריוועלע די זינגערקע געזאָגט:

— זעט נאָר, זעט, קלאַרע קאָן שוין אויך טאַנצן. מע דאַרף זיך אויך אויסלערנען. און גענומען זיך לערנען.
דאַן האָט ראָזקע געזאָגט:
— זע נאָר, ריוועלע קאָן שוין אויך טאַנצן! מע דאַרף זיך אויך אויסלערנען!
— זעט נאָר, ראָזקע קאָן שוין אויך טאַנצן!
— זעט נאָר, דער גאַנצער ערשטער צימער טאַנצט שוין!
— גייט נאָר אַ קוק, אַלע קינדער פון לאַגער טאַנצן! אַ כּיעס צו קוקן.
קומען די מאַמעס און קוויקן זיך:
— מיר דערקענען גאָרניט אונדזערע קינדער. ס'איז דאָך אַ פאַרגעניגן צו זען. זעט נאָר, ס'אַרא גרינגע פיסלעך ס'בא זיי געוואָרן, ווי די פּילקעס שפּרינגען זיי אָפּ פון דער ערד.
אַלע, אַלע טאַנצן. עמעס, בעטינקע טאַנצט אַ האָרעלע בעסער, אַ קאַפּעלע שענער, אָבער טאַקע מער ניט, ווי אַ האָרעלע.
אַז קלאַרע האָט שוין גוט געקאָנט טאַנצן, האָט זי געפרעגט בא בעטינקען:
— פאַרוואָס ווילסטו זיך ניט לערנען?
האָט בעטינקע געוואָלט זאָגן „איך קאָן ניט"; געוואָלט זאָגן „פאַרוואָס קאָנסטו ניט טאַנצן"? — האָט זי אַ קער געטאָן די אויגן צום פעלד. ערשט אַלע קינדער טאַנצן אַנטקעגן דער זון. ווי די פּילקעס, שפּרינגען זיי אַנטקעגן דער זון. און לייכט זייַנען זיי אָפּ די פיס, אַז ס'דאַכט, אָט, אָט וועלן זיי נעמען פליִען אינדערלופטן.

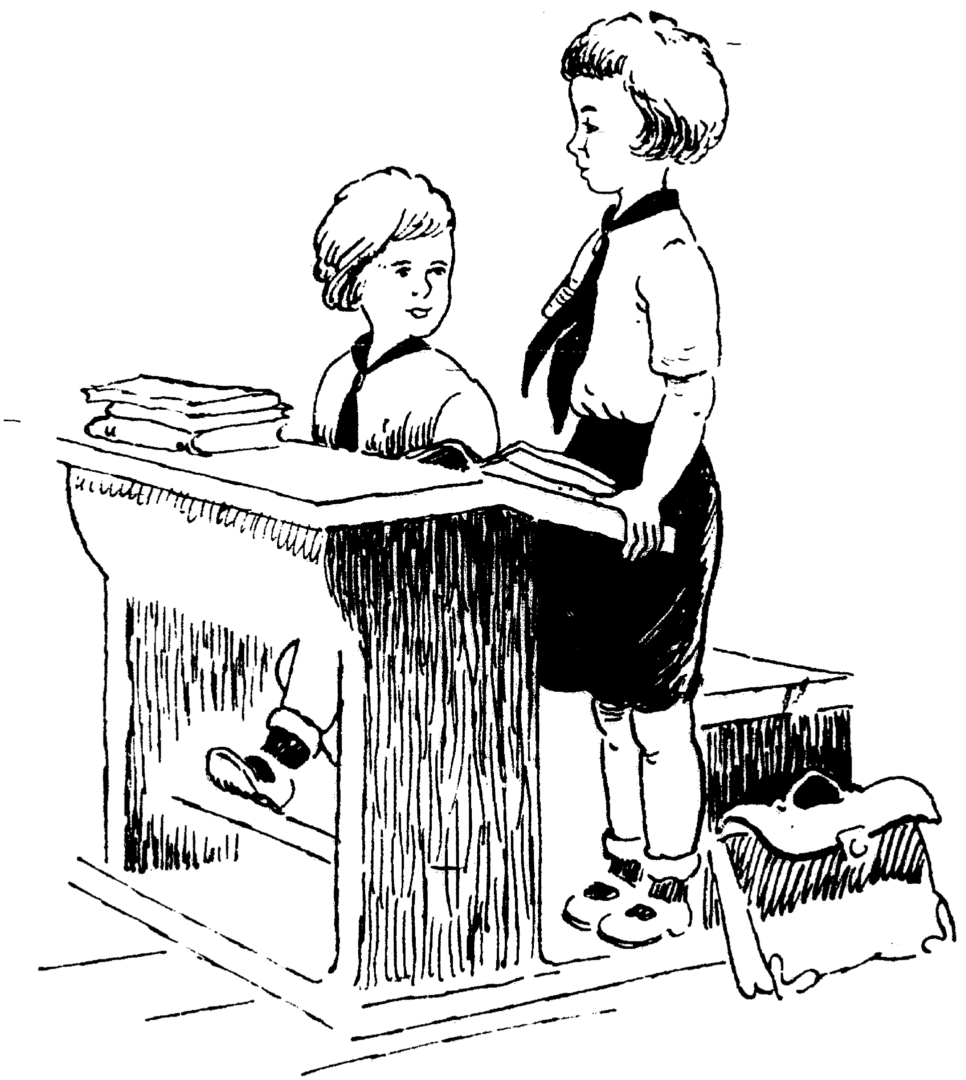

אונ קלארע שטייט לעבנ בעטינקענ אונ טאנצט אויכ. אונ דער אָנפירער פונ לאגער טאנצט אויכ. אזעלכע לאנגע פיס, אונ ער קאָנ אויכ טאנצנ. אונ אָט איז ער צוגעגאנגענ צו בעטינקענ אונ געזאָגט:

— זעסטו, אלע קאָנענ טאנצנ. אונ דו קאָנסט ניט.

האָט בעטינקע א געשריי געטאָנ:

— איך קאָן בעסער פון אַלעמען!

האָט געזאָגט דער אָנפירער פון לאַגער:

— דאָס יאָ. אָבער לערנען זיך ווילסטו ניט, אָבער ארבעטן ווילסטו ניט. און אַז דו ווילסט נאָר וועלן, וועסטו קאָנען.

בעטינקע האָט גאָרנישט ניט געענטפערט, ניט „יאָ" און ניט „ניין". אָבער, אַז ער האָט זיך אָפּגעקערט, האָט זי געזאָגט צו זיך אַליין:

— מע דאַרף זיך נעמען, בעטינקע! גיב מיר א וואָרט, אַז דו וועסט ווערן א מענטש, בעטינקע! און זי האָט זיך אַליין געגעבן א וואָרט. און זי וועט דאָס אויספּילן. וואָס־וואָס, קיין ליגנערן איז זי ניט.

האַיאָר אין פערטן קלאַס איז זי נאָך ניט קיין בעסטע שלאָגלערן, אָבער אַף „באַפרידיקט" לערנט זי זיך. אַף מאָלן און פיזקולטור האָט זי אַפילע „גוט". מאַלע וואָס ריוועלע זאָגט, אַז דאָס זײַנען ניט קיין וויכטיקע געגנשטאַנדן. ס'איז אויך א זאַך.

אינדערהיים האָבן זיך אין שאַפע ווידער געוומען ווײַזן מײַז, ווײַל בעטינקע האָט אופגעהערט מיאוקען. נו, האָט מען געקראָגן אַן עמעסע קאַץ. דאָס אַלץ.

אינהאלט

א לעבעדיק געזינדל 3
בעטינקע, בעטינקע, בעטינקע 16

Одобліт № 1794. Уповнов. Головліту № 8640. Замовл. № 1403. Тир. 3000. Формат паперу 72 x 94 $^{1}|_{16}$. $1^{3}|_{4}$ друк. арк. + $^{1}|_{4}$ арк. вклейок, 0,97 облік. авт. арк. Здано на виробництво 15-IX 36 р. Підписано до друку 15-VI 37 р
Чергове видання № 97.

Друкарня ім. Леніна, Одеса, Пушкінська, 18.

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13406

A LEBEDIK GEZINDL

Elie Kahan

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS